

Úřad práce ČR

Vývoj nezaměstnanosti v Olomoucké aglomeraci

MAPOVÁNÍ ABSORBČNÍ KAPACITY

2017

ZHOTOVITEL: Úřad práce České republiky - krajská pobočka v Olomouci

ZADAVATEL: Statutární město Olomouc, nositel ITI Olomoucké aglomerace

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Vývoj nezaměstnanosti v Olomoucké aglomeraci a poptávka zaměstnavatelů

V posledních deseti letech prochází trh práce v Olomoucké aglomeraci (dále OA), stejně jako v celém Olomouckém kraji, výraznými výkyvy (ne)zaměstnanosti. Po nejnižších hodnotách nezaměstnanosti v letech 2007 a 2008 byly roky 2009 a 2010 ve znamení masového propouštění z důvodu výrazného poklesu zakázek a ekonomických potíží zapříčiněné světovou hospodářskou krizí. Pokles zaměstnanosti v některých velkých společnostech činil řádově i stovky zaměstnanců, nezaměstnanost prakticky celý rok nepřetržitě rostla a v únoru 2010 kulminovala. Od 2. čtvrtletí roku 2010 začala nezaměstnanost výrazně klesat, v závěru roku se opět projevila nervozita zaměstnavatelů z dalšího ekonomického vývoje. V prosinci 2010 tedy došlo opět k prudkému nárůstu nezaměstnanosti a v lednu roku 2011 bylo dosaženo druhého dlouhodobého maxima. V letech 2011 – 2013 docházelo k výraznému kolísání nezaměstnanosti – řada zaměstnavatelů uzavírala se svými zaměstnanci pracovní smlouvy na dobu určitou a přes zimní sezónu je posílala registrovat se na úřad práce. Také rok 2014 byl ve znamení výrazných zvrátů ve vývoji nezaměstnanosti – hned v lednu byla překonána dosavadní maxima nezaměstnanosti, ale na konci roku 2014 nezaměstnanost klesla na úroveň roku 2012. Následující tři roky jsou již ve znamení neustálého meziročního poklesu nezaměstnanosti a růstu počtu hlášených volných míst.

Ukazatel k 30. 6. 2011	Olomoucká aglomerace	Olomoucký kraj	Česká republika
evidovaní uchazeči o zaměstnání	23 353	34 359	478 775
volná pracovní místa	1 235	1 715	38 416
uchazeči připadající na 1 VPM	18,9	20,0	12,5

Ukazatel k 30. 6. 2017	Olomoucká aglomerace	Olomoucký kraj	Česká republika
evidovaní uchazeči o zaměstnání	13 853	19 902	297 439
volná pracovní místa	6 091	8 672	183 500
uchazeči připadající na 1 VPM	2,3	2,3	1,6
podíl nezaměstnaných osob	3,8 %	4,4 %	4,0 %
meziroční srovnání PNO (v p. b.)	- 1,7	- 1,3	- 1,2

Srovnání 2017/2011	Olomoucká aglomerace	Olomoucký kraj	Česká republika
evidovaní uchazeči o zaměstnání	-40,7%	-42,1%	-37,9%
volná pracovní místa	393,2%	405,7%	377,7%
uchazeči připadající na 1 VPM	-87,8%	-88,5%	-87,2%

V Olomoucké aglomeraci byla před krizí zaznamenána nižší míra nezaměstnanosti (MN) než v Olomouckém kraji. Mezi lety 2007 a 2011 došlo v celém Olomouckém kraji, vč. OA, k intenzivnějšímu nárůstu nezaměstnanosti (o 4,7 p. b.) než na území celé České republiky. Olomoucký kraj v tomto ukazateli dosáhl dokonce nejhoršího výsledku ze všech krajů ČR. Největší nezaměstnanost v rámci OA byla v roce 2011 zaznamenána na jejich okrajích – v severní části na Uničovsku a Moravskobersounsku, na západě na Konicku, na jihu na Kojetínsku a ve východní části na Lipnicku. Zvýšená nezaměstnanost byla dále registrována na Přerovsku, naproti tomu nejnižší údaje vykazovaly obce v zázemí statutárního města Olomouce v centrální části.

Předchozí tři tabulky zachycují základní ukazatele nezaměstnanosti (a počet volných míst) v letech 2011 a 2017, přičemž v poslední tabulce je provedeno vzájemné srovnání. Z něj vyplývá, že počet uchazečů o zaměstnání v OA klesl během 6 let o téměř 41 % (což bylo nepatrně méně než v celém Olomouckém kraji, ale o 2,8 p.b. více než v celé České republice). Počet volných míst v Olomoucké aglomeraci se zvýšil na pětinasobek a počet nezaměstnaných připadajících na jedno volné místo klesl o téměř 88 %.

V současnosti vykazuje OA podíl nezaměstnaných osob (dále PNO) ve výši 3,8 %, což je o 0,6 p.b. méně než v Olomouckém kraji a dokonce o 0,2 p.b. méně než v ČR. Počet uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno volné pracovní místo je 2,3, což je stejná hodnota jako v Olomouckém kraji, ale o 0,7 vyšší než v ČR. PNO v Olomoucké aglomeraci v meziročním srovnání klesl o 1,7 p.b., což je vyšší pokles než v Olomouckém kraji a ČR.

PNO v jednotlivých obcích OA se pohybuje od 0 % v Měrotíně na Litovelsku až do 14,4 % v obci Měrovce nad Hanou na Kojetínsku. Niže uvádíme 20 obcí s nejvyšší a nejnižší nezaměstnaností v Olomoucké aglomeraci.

Pořadí	Název obce	PNO k 30.6.2017	Pořadí	Název obce	PNO k 30.6.2017
1.	Měrotín	0,0%	1.	Měrovce nad Hanou	14,4%
2.	Hruška	0,7%	2.	Hraničné Petrovice	10,8%
3.	Bílsko	0,7%	3.	Horní Loděnice	9,1%
4.	Střeň	0,8%	4.	Obědkovice	8,6%
5.	Nahošovice	0,9%	5.	Lazníčky	8,0%
6.	Seloutky	1,0%	6.	Turovice	7,8%
7.	Bílá Lhota	1,0%	7.	Přerov	7,5%
8.	Haňovice	1,0%	8.	Dobromilice	7,5%
9.	Buková	1,0%	9.	Sobíšky	7,2%
10.	Slatinky	1,0%	10.	Domašov nad Bystřicí	7,0%
11.	Niva	1,0%	11.	Oplocany	6,9%
12.	Suchdol	1,0%	12.	Prosenice	6,9%
13.	Pňovice	1,1%	13.	Lazníky	6,8%
14.	Brodek u Konice	1,1%	14.	Podolí	6,8%
15.	Mladeč	1,2%	15.	Kojetín	6,8%
16.	Čelechovice	1,3%	16.	Bezuchov	6,6%
17.	Červenka	1,4%	17.	Čechy	6,5%
18.	Hrdibořice	1,4%	18.	Suchonice	6,5%
19.	Lhota	1,4%	19.	Šišma	6,3%
20.	Pivín	1,5%	20.	Uhřičice	6,2%

Z 240 obcí a měst Olomoucké aglomerace jich 153 (čili 64 %) vykazuje PNO nižší než 3,8 %. Jedná se zejména o obce z Prostějovska, Němčicka, Litovelska a Olomoucka. Naopak nezaměstnanost 3,8 % a vyšší vykazalo 87 obcí. – zejména z Přerovska, Kojetínska, Olomoucka a Šternberska. Mezi třemi statutárními městy existují výrazné rozdíly – zatímco Prostějov vykázal PNO ve výši 3,4 %, čili o 0,4 p.b. méně než v celé OA, tak naopak Přerov vykázal PNO ve výši 7,5 %, což je téměř dvojnásobek hodnoty PNO v Olomoucké aglomeraci. Mezi těmito póly se nachází Olomouc s PNO 4,7 % (tj. o 0,9 p.b. více než v OA). Vzhledem k tomu, že se jedná o významné regionální centrum (krajské město s největší koncentrací služeb, s druhou největší památkovou rezervací po Praze, s univerzitou apod.), je tato hodnota vyšší, než by se u města této velikosti a významu dalo předpokládat.

Na konci června 2017 bylo Úřadem práce ČR v OA evidováno celkem 6 091 volných pracovních míst. Nejvíce volných míst bylo hlášeno přímo v Olomouci (1 711, čili 28 % z celkového počtu), v Prostějově (942, tj. 15 %) a Přerově (589, tj. 10 %). Více než 200 míst bylo hlášeno ještě v Hranicích, Mohelnici a Uničově.

Nejvíce volných pracovních míst bylo hlášeno pro kvalifikované dělnické strojírenské profese (svářeči, kováři, nástrojáři a zámečníci, mechanici a opraváři strojů). Dále byla nejvyšší poptávka zaměstnavatelů po řidičích nákladních automobilů (zejména do kamionové dopravy), řemeslnících z oblasti stavebnictví, pracovních ostrahy, prodavačích a montážních dělnících. Mezi velmi poptávané profese patřily i ty z oblasti pohostinství – kuchaři, číšníci a servírky. Zaměstnavatelé dále hledali i skladníky a obsluhu vysokozdvížných a paletovacích vozíků. Pro zájemce se základním vzděláním a pro pomocné a nekvalifikované profese bylo určeno cca 15 % ze všech míst. Naopak zájemcům s vyšším vzděláním byla k dispozici zejména místa techniků v různých průmyslových oborech. Dále se ve větší míře objevily i nabídky práce pro obchodní zástupce a pracovníky z oblasti finančnictví, pojišťovnictví a prodeje realit. Poměrně vysoký počet míst byl určen zájemcům o práci administrativního charakteru (včetně call center a informačních služeb).

Nezaměstnanost osob ve věku nad 50 let

V posledních třech letech se sice celkový počet uchazečů o zaměstnání výrazně snížil, ale u některých skupin nezaměstnaných byl tento pokles pozvolnější. Typickým příkladem jsou uchazeči ve věku nad 50 let.

Uchazeči o zaměstnání v Olomoucké aglomeraci	K 30. 6. 2017		K 30. 6. 2011	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl
celkem	13 853	100 %	23 353	100 %
- z celku žen	7 291	53 %	11 993	51 %
- z celku ve věku 50+	5 106	37 %	6 756	29 %
Ze skupiny 50+:		100 %		100 %
- ve věku 50 – 54 let	1 718	34 %	2 900	43 %
- ve věku 55 – 59 let	2 186	42 %	3 224	48 %
- ve věku 60 a více let	1 202	24 %	632	9 %
- žen ve věku 50+	2 443	48 %	3 073	45 %

Z celkového počtu 13 853 nezaměstnaných je jich 5 106 ve věku 50 a více let. Celkový počet nezaměstnaných v OA během 6 let klesl o 9 500 osob (tj. o 41 %), ale počet osob ze skupiny 50+ pouze o 1 650 (tj. o 24 %). Zatímco v roce 2011 se tato věková skupina podílela na nezaměstnanosti 29 %, v roce 2017 je již 37 % nezaměstnaných ve věku nad 50 let.

Výše uvedená tabulka ukazuje rozdělení skupiny 50+ podle pohlaví a 5-letých věkových kategorií. Z tabulky je zřejmé, že zatímco na celkové zaměstnanosti měly ženy nadpoloviční podíl (53 %), ve věkové skupině 50+ tvoří pouze 48 %. Dále je zřejmé, že nejpočetnější věkovou kategorií je 55 – 59 let, naopak nejmenší podíl zaujímají nezaměstnaní nad 60 let. Ve srovnání se situací před 6 lety se výrazně zvýšil podíl i počet nezaměstnaných v kategorii nad 60 let – i když celkový počet nezaměstnaných 50+ se snížil o 24 %, počet nezaměstnaných nad 60 let vzrostl téměř na dvojnásobek a jejich podíl se zvýšil o 13 p.b. Počet nezaměstnaných ve věku 50 – 54 let se během 6 let snížil o 41 % (čili stejně jako celková nezaměstnanost), počet osob v kategorii 55 – 59 let se snížil pouze o 32 %.

V jednotlivých obcích zaujímají ženy 50 + na celkovém počtu 50+ nulový až 100 %-ní podíl. Na obou koncích žebříčku se jedná o malé obce s několika málo nezaměstnanými výhradně mužského nebo ženského pohlaví.

Ve třech statutárních městech (Olomouc, Přerov, Prostějov) má bydliště celkem 6 816 uchazečů o zaměstnání, což je téměř polovina (49 %) ze všech nezaměstnaných v Olomoucké aglomeraci. Nezaměstnaných ve věku 50+ bydlí v těchto městech celkem 2 411, což je 47 % ze všech nezaměstnaných 50+ v Olomoucké aglomeraci.

Z podrobné analýzy skupiny nezaměstnaných ve věku nad 50 let v Olomouckém kraji (ale výsledky platí obdobně i pro OA) vyplynulo, že v této skupině je výrazně vyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných (tj. nad 1 rok, příp. 2 roky) a vyšší zastoupení lidí se zdravotním postižením nebo omezením.

Popis a zdůvodnění znevýhodnění osob ve věku nad 50 let na trhu práce

Lidé ve věku nad 50 let tvoří jednu z ohrožených skupin na trhu práce. I když se v posledních letech podařilo alespoň částečně odbourat předsudky zaměstnavatelů vůči této skupině, její diskriminace na trhu práce v řadě případů přetrvává. Zatímco zejména v 90. letech byla tato věková diskriminace zaměstnavateli otevřeně deklarována v pracovní inzerici, po přijetí antidiskriminační legislativy a postizích firem se zjevné diskriminační požadavky objevují v pracovních inzerátech pouze ojediněle. To ale neznamená, že faktické diskriminační jednání zaměstnavatelů zcela vymizelo. Zaměstnavatelé se u zájemců o zaměstnání ve věku nad 50 let obávají jejich nepružnosti, nedostatečné znalosti cizích jazyků, zastaralé odbornosti, nižší výkonnosti, zdravotních omezení, zažitých negativních pracovních návyků apod. To potvrzují výsledky různých sociologických výzkumů, v nichž lidé ve věku nad 50 let uvádí při hledání práce častější diskriminaci při hledání zaměstnání než mladší ročníky. Nicméně současná rekordně nízká úroveň nezaměstnanosti nutí zaměstnavatele přehodnocovat své dřívější zvyklosti a na trhu práce se daří umísťovat i osoby nad 50 let (zejména v kategorii 50 – 54 let).

Ztíženější pracovní uplatnění osob 50+ prokazují i statistiky úřadu práce – počet nezaměstnaných ve vyšším věku klesá pomaleji než u mladších ročníků, zvyšuje se jejich podíl na nezaměstnanosti a je u nich zvýšené riziko dlouhodobé nezaměstnanosti (viz předchozí kapitola). Týká se to ale zejména skupiny 55+! Zvláště problematická je situace u nezaměstnaných nad 60 let – řada z nich fakticky o nové zaměstnání neusiluje, považuje registraci na úřadu práce pouze za „nutné zlo“ na překlenutí období do získání nároku

na starobní důchod (v mnoha případech to ještě kombinují s dlouhodobější pracovní neschopností).

Uchazečům o zaměstnání 50+ je ze strany úřadu práce věnována zvýšená péče (např. firmy na ně mohou získat snadněji a ve větší výši dotace od úřadu práce při jejich zaměstnání, realizovaly se projekty na podporu zaměstnanosti určené přímo pro tuto skupinu apod.). Tato opatření v kombinaci s rekordně nízkou nezaměstnaností vedly k tomu, že se ve skupině 50 – 54 let podařilo nezaměstnanost snížit stejně jako u celkové nezaměstnanosti. Nicméně podíl 50+ na celkové nezaměstnanosti se dále zvyšuje.

Nezaměstnanost osob ve věku do 24 let (dále 24-)

Uchazeči o zaměstnání v Olomoucké aglomeraci	K 30. 6. 2017		K 30. 6. 2011	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl
celkem	13 853	100 %	23 353	100 %
- z celku žen	7 291	53 %	11 993	51 %
- z celku ve věku do 24 let	1 395	10 %	3 684	16 %
Ze skupiny 24-:		100 %		100 %
- mladiství	152	11 %	233	6 %
- do 19 let	352	25 %	764	21 %
- ve věku 20 – 24 let	1 043	75 %	2 920	79 %
- žen ve věku 24-	650	47 %	1 447	39 %

Z celkového počtu 13 853 nezaměstnaných je jich 1 395 ve věku do 24 let (včetně), tj. 10 %. Celkový počet nezaměstnaných v OA během 6 let klesl o 9 500 osob (tj. o 41 %), ale počet osob ze skupiny 24- o 2 289 (tj. o 62 %). Zatímco v roce 2011 se tato věková skupina podílela na nezaměstnanosti 16 %, v roce 2017 je již pouze 10 % nezaměstnaných ve věku do 24 let.

Výše uvedená tabulka ukazuje rozdělení skupiny 24- podle pohlaví a podrobnějších věkových kategorií. Z tabulky je zřejmé, že zatímco na celkové nezaměstnanosti měly ženy nadpoloviční podíl (53 %), ve věkové skupině 24- tvoří pouze 47 %. Tři čtvrtiny nezaměstnaných do 24 let tvoří osoby ve věku 20 – 24 let a pouhých 11 % mladiství (tj. do 18 let).

Ve srovnání se situací před 6 lety se výrazně zvýšil podíl mladistvých (na téměř dvojnásobek), jejich počet se snížil pouze o 35 %. **Takže ačkoliv se počet nezaměstnaných ve věku do 24 let za 6 let snížil výrazněji než celkový počet nezaměstnaných, počet mladistvých se snížil ztelně méně. Znamená to tedy, že u mladistvých jsou největší problémy s jejich umístěním na trhu práce.**

Ve třech statutárních městech (Olomouc, Přerov, Prostějov) má bydliště celkem 6 816 uchazečů o zaměstnání, což je téměř polovina (49 %) ze všech nezaměstnaných v Olomoucké aglomeraci. Nezaměstnaných ve věku 24- bydlí v těchto městech celkem 651, což je 47 % ze všech nezaměstnaných 24- v Olomoucké aglomeraci.